

سیاست بین‌المللی در داستان‌های نوجوانان*

مارک لالو

مترجم: بهاره بهداد

کشورهای انتخاب شده، آشکارا با مناطق آشوب‌زده یا بحران‌زده دنیا در طی ۱۵ سال اخیر ارتباط دارند. همین‌طور بعضی داستان‌ها در تشریح یکی از موقعیت‌های زیر، یک خصوصیت تاریخی را به تصویر می‌کشند:

- جنگ‌های داخلی لبنان، در دهه ۸۰

- شرایط زندگی در هائیتی، در سال ۱۹۹۱، بعد از کودتایی که منجر به سرنگونی آریستید پدرو شد.

- قحطی در سومالی، در سال ۱۹۹۲ و مداخله سازمان ملل

دیگر داستان‌ها در تشریح وقایع اخیر و حتی وقایع در حال اتفاق، جنبه گزارشی پیدا می‌کنند:

- شرایط زندگی در الجزایر، از سال ۱۹۹۴

- شرایط زندگی در یوگسلاوی سابق، در

سال‌های ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۹

- شرایط زندگی در چین و بعضی از

کشورهای خاور نزدیک، در سال ۱۹۹۲

ب - بررسی انواع بحران‌های سیاسی: موقعیت جغرافیایی و تاریخی که نویسنده برای داستانش انتخاب می‌کند، به خوبی انواع مختلف بحران‌های سیاسی بین‌المللی را مشخص می‌سازد:

۱. بررسی سیاست بین‌الملل در دنیای امروز

الف - داستان‌هایی که دارای چارچوب سیاسی هستند و نشانگر مناطق بحران‌زده دنیا: به نظر می‌رسد که در حوزه بین‌المللی نشر، کتاب برای نوجوانان، در قالب رمان و یا داستان کوتاه فراوان باشد. برای تحقیق در این حوزه، هفت کتاب انتخاب شد. بحران‌های سیاسی ذکر شده در این کتاب‌ها مربوط به وقایع ۱۵ سال اخیر در دنیا است.

با یک نظر اجمالی به این آثار می‌توان متوجه شد که کشورهای درگیر، فقط در یک نقطه متمرکز نیستند و در گوشه و کنار دنیا وجود دارند:

● آفریقا با الجزایر، در کتاب واحه، سربازان

● سومالی و یک کشور خیالی نزدیک به زامبیا، در کتاب سربازان

● اوگاندا، در کتاب شبی بر فراز اوگاندا

● آمریکا و هائیتی، در کتاب امشب حرکت می‌کنیم

● اروپا و یوسنی، در سربازان و جنگی در اروپا

● فرانسه، در طرفداران محیط زیست

● آسیا با کامبوج و چین، در سربازان

● شهرهای خاور نزدیک مثل بیروت و بیت‌المقدس،

در کتاب سه خورشید سوسنی

داستان، در دنیایی زندگی می‌کنند که هم برای قهرمان و هم برای نوجوان مخاطب کتاب بسیار آشناست، ولی به دنبال یک بحران سیاسی، از همه تعلقات‌شان جدا می‌شوند و به دنیایی جدید عزیمت می‌کنند که در نتیجه این تغییر، به پختگی و بلوغ می‌رسند. این نوع رمان‌ها به خواننده اجازه می‌دهد که خود را جای قهرمان داستان بگذارد. از لحاظ روایت داستانی نیز یا راوی، خود قهرمان است و تمام داستان را با کاربرد اول

- جنگ‌های داخلی که منشأ قومی، ایدئولوژیک و یا مذهبی دارند (کامبوج، الجزایر، بوسنی، چین). پیامد این جنگ‌ها آوارگی، کشتار دسته‌جمعی و حتی نسل‌کشی است.

- دیکتاتوری و کودتا، در کتاب سربازان، جنگی در اروپا

- جهانی شدن و جلوه‌های آن از خلال تباهی دولت‌ها و یکی شدن ملت‌ها و جمعیت‌ها، در کتاب شبی بر فراز اوگاندا
- اما طرفداران محیط زیست:

- بدبختی و آوارگی پناهندگان سیاسی که به صورت قاچاق و با قایق از کشور خود گریخته‌اند.

● نویسندگان در بطن اجتماع هستند و واقعیت‌های جامعه و سیاست و جغرافیا را که بار معنایی زیادی دارند، برای داستان خود انتخاب می‌کنند.

- شیوع بیماری‌ها در کشورهای در حال توسعه، شب بر فراز اوگاندا
- بازی‌های سیاسی و یا سرویس‌های جاسوسی، دوستداران محیط زیست، سه خورشید سوسنی

شخص تعریف می‌کند و یا این که قهرمان داستان با استفاده از گفت‌وگوهای زیاد و حضور شخصیت‌های دیگر که چندان به آن‌ها پرداخته نمی‌شود، توصیف می‌شود. در این داستان‌ها راوی از بیرون، ناظر بر قضایاست. اغلب روی جلد کتاب، تصویری از قهرمان و یا قهرمانان داستان با رنگ‌های شاد و زنده دیده می‌شود.

از بین آثار بررسی شده، دو اثر از چنین فضای داستانی برخوردارند: امشب حرکت می‌کنیم، از انتشارات کاستور پش (*Castor poche*) و سه

۲. از داستان‌های دوره پیش نوجوانی تا داستان‌های بزرگسالی

گاهی رمان‌هایی که برای نوجوانان ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ ساله قابل فهم است و در زیر شاخه «ژونیس» یا «سنیور»^(۱) ناشران قرار می‌گیرند، نشانه‌های بسیاری از رمان‌های مخصوص دوره پیش‌نوجوانی دارند. قهرمان یا قهرمانان داستان تقریباً هم سن مخاطب کتاب هستند. آن‌ها در ابتدای

خورشید سوسنی، از انتشارات سیرو ژونس (*Syros*) *Jeunesse*) داستان اول در روند خود، رشد نوجوانی را نشان می‌دهد که با عمو و مادر بزرگش در هائیتی زندگی می‌کنند. داستان دوم شامل ماجراهایی است که برای دو نوجوان لبنانی، بشیر و مریم، پیش می‌آید. آن‌ها بیروت را به مقصد بیت المقدس ترک می‌کنند و بعد از آن به پاریس می‌روند. در این داستان، بحران سیاسی زمینه وقایع را تشکیل می‌دهد و تمام ماجرا در فضای بحران سیاسی شکل می‌گیرد. البته در متن دو داستان، اطلاعات بسیار کمی راجع به بحران موجود وجود دارد، ولی در ضمیمه و پیش‌گفتار، اطلاعات کاملی داده شده است و به وسیله آن به خوبی می‌توان شرایط سیاسی هائیتی، در سال ۱۹۹۱ و یا در لبنان اواخر دهه ۸۰ را شناخت.

برعکس، برخی رمان‌ها که گروه سنی آن‌ها دوره میانی نوجوانی تعیین شده است، دقیقاً آن چه ادعا می‌کنند، نیستند. در واقع، با خواندن کتاب متوجه می‌شویم که داستان بیشتر به داستان بزرگسالان می‌ماند؛ مثل کتاب‌های نوجوانان گروه مسیانی انتشارات *Ecole des Loisir* و یا زیرشاخه *Tribal*، از انتشارات *Flammarion*. خصوصیت ظاهری این کتاب‌ها را چنین می‌توان بر شمرد:

- درج نکردن سن مخاطب کتاب در صفحات اول
- عنوان کتاب با خطی سیاه روی زمینه‌ای سفید نوشته شده و نحوه نوشتن آن مشابه نوشته‌های سایت اینترنتی *Tribal* است.

- قطع کتاب‌ها اغلب وزیری است.

[اما درباره ویژگی‌های درونی این کتاب‌ها می‌توان گفت | قهرمان یا قهرمانان داستان، بیشتر بزرگسال هستند و روایت نیز یک دست نیست. راوی داستان در قسمت‌های مختلف عوض می‌شود و گاهی دانای کل است و گاهی شخصیتی بیرونی، گاهی هم خود قهرمان (برای مثال، داستان

دوستان محیط زیست، به صورت سوم شخص نوشته شده، ولی گاه‌گاه در میان آن چند صفحه به صورت اول شخص بیان شده است).

فضایی که وقایع در آن ساخته می‌شود، کاملاً پیچیده است. مثلاً جامعه در مفهوم کلی آن و عملکردهای (بد) این جامعه، فضای داستان را شکل می‌دهد و به طور خلاصه می‌توان گفت که فضای بزرگسالانه را در داستان می‌بینیم که برای یک نوجوان قابل فهم نیست. حتی در حوزه سیاسی نیز در این نوع داستان‌ها با تغییر مداوم فضای عمل روبه‌رو هستیم. به عنوان مثال، در کتاب شب بر فراز اوگاندا، بحران‌های مختلفی یک جا جمع شده است: بحران سیاسی در آفریقا همراه با بحران بهداشتی، به خطر افتادن منابع طبیعی، گروگان‌گیری، کودتا و جنگ داخلی که همراه آن شخصیت‌های زیادی وارد داستان می‌شوند و به برخی از آن‌ها بسیار پرداخته می‌شود.

از طرفی، بر شمردن تمام این موارد پیچیده، باعث می‌شود که داستان جنبه‌ای مستند و بسیار نزدیک به واقعیت جامعه داشته باشد. این امر نشان می‌دهد که نویسندگان چنین داستان‌هایی برای بزرگسالان هم می‌نویسند و یا این که مستقیماً در جریان وقایع سیاسی بوده‌اند. یکی از شخصیت‌های این داستان *Marc Ménonville* است؛ گزارشگر نشریه *Agance France* *Presse*، در ژنو، بنابراین، تمام داستان برای مخاطب نوجوان نوشته نشده است و همین مسئله دست نویسنده را برای انتخاب موضوع باز می‌گذارد. چنین داستان‌هایی بدون شک، به سفارش ناشر نوشته می‌شوند و این داستان هم سفارش انتشارات *Flammarion* است.

در بررسی فرم داستان باید گفت که داستان‌ها به صورت کوتاه و بلند هستند. بعضی داستان‌ها با این که از وقایع حقیقی الهام گرفته‌اند، افسانه محض به نظر می‌رسند و محتوای دیگر داستان‌ها

یا شرح حال است و یا گزارشی دقیق از یک واقعه. از داستان‌های کوتاه، بیشتر برای توصیف وقایع جنگ استفاده می‌شود (جنگ اروپا، سربازان). کوتاهی مطلب تاثیر واقعی ایجاد می‌کند و هم چنین اجازه می‌دهد تا وقایع استثنایی زمان زندگی قهرمانان و شرایط زندگی روزانه او شرح داده شود.

بعضی از تلخیص‌ها و حذف شخصیت‌ها بار د

● یکی از وظایف مشخص

داستان‌های سیاسی، این است

که خصوصیات وقایعی را که در

زمان کودکی نوجوان اتفاق افتاده،

به او نشان دهد.

و بدل کردن یک سری سؤالات سیاسی، در خلال داستان اجرا می‌شود. جنبه واقع‌گرایانه و گاهی مستند داستان‌های کوتاه، به نوع دیگری از فن روایت نزدیک می‌شود که مانند خاطره‌نویسی نوجوانان است.

۳. دیدگاه روان‌شناسی: تاثیر بر نوجوان

اگر بخواهیم از دیدگاه روان‌شناسی، به بررسی تاثیر داستان‌ها بر نوجوانی بپردازیم که در شرایط خاص سیاسی زندگی می‌کند، می‌توانیم از این موضع وارد شویم:

الف - تاثیر قهرمان داستان بر نوجوان:

زمانی می‌توان راجع به تاثیر قهرمان داستان بر نوجوان سخن گفت که هم سن و سال نوجوان مخاطب کتاب باشد. آن وقت موارد زیر در داستان بررسی می‌شود:

- قهرمان از ابتدا تا انتهای داستان دستخوش

چه تحولاتی می‌شود؟

- نتایج بحران سیاسی که در کتاب به آن پرداخته شده، در زندگی خصوصی قهرمان چه بوده است؟

- آیا این بحران، خود واسطه‌ای نیست بین نوجوان و دنیای بزرگسالی؟

به عنوان مثال، در داستان امشب حرکت می‌کنیم، «پولی» از مرگ دوستش بسیار متأثر است. دوست او توسط یکی از اعضای ارتش هائیتی کشته شده است. این خود نمایانگر واقعیت تلخی است که انسان را متوجه بی‌عدالتی دیکتاتوری هائیتی می‌کند. «پولی» بعد از فرار مخفیانه از هائیتی، روزنامه‌نگار می‌شود و تمام وقایعی را که شاهدش بوده، برای بزرگ‌ترها شرح می‌دهد.

در داستان واحه، «المیر» متوجه می‌شود که برادر بزرگ یکی از همکلاسی‌هایش در حمله‌ای که به مرگ همکار پدرش منجر شده بود، شرکت داشته است. این مسئله باعث می‌شود تا المیر، بعضی از دوستانش را با دید دیگری ببیند و بفهمد که اختلاف عقاید می‌تواند دوستانه‌ها را از همدیگر جدا کند. هم چنین، این وقایع در زندگی اجتماعی و تحصیلی او تاثیر می‌گذارد. ترس از قربانی سوء قصد شدن، باعث شد تا پدر المیر بارها و بارها اسباب‌کشی کند و بعد از این، رابطه بین پدر و پسر خراب می‌شود. این‌جاست که شریک المیر، دختر پیراشکی فروش، واسطه ایجاد ارتباط دوباره المیر و پدرش در واحه‌ای می‌شود؛ واحه‌ای که آن‌ها را از ترس‌های شهر محافظت می‌کند.

در داستان سه خورشید سوسنی، بشیر و مریم، شاهد یک جنایت و آدم ربایی بودند. همین مسئله آن‌ها را وادار به فرار از بیروت کرد. آن‌ها به بیت‌المقدس رفتند تا از معلم قدیمی خود که در صومعه‌ای به امور دینی مشغول بود، کمک بخواهند. این خواهر مقدس بود که نزد کنسول سفارت فرانسه، در بیت‌المقدس واسطه شد و به

این ترتیب، آن‌ها اجازه دریافت گذرنامه به فرانسه را گرفتند.

در تمام سه مورد ذکر شده، نوجوان برای ایجاد ارتسباط با دنیای بزرگسال و فرار از زندگی ناامیدانه و خطرناک و تغییر دنیایش، مجبور است از یک واسطه کمک بگیرد. در این دنیای جدید که زمینه خوبی برای رشد است، قهرمان داستان بزرگ می‌شود و به پختگی می‌رسد.

ب - تأثیر نویسنده داستان بر نوجوان:

تأثیر نویسنده بر نوجوان، زمانی امکان‌پذیر است که نویسنده داستان، خود نوجوان باشد (در این مورد می‌توان داستان جنگ در اروپا را مثال زد). در این کتاب، بازتاب تأثیرات جنگ در ساریو، با روش شرح حال‌نویسی بررسی و وقایع از دید یک ناظر شرح داده شده است.

همین‌طور در داستان سفر من به پاریس، جنگ باعث می‌شود تا یک دانشجوی معماری در ساریو، به مدت سه ماه به پاریس برود و نمایشگاهی از معماری ساریو برگزار کند. در این حین، او یک دوست فرانسوی پیدا می‌کند. در این داستان بحرانی سیاسی، آرزوی دیرینه یک دانشجوی اهل ساریو را که دیدن پاریس است، برآورده می‌کند و ضمناً او را با یک فرهنگ دیگر آشنا کرده، باعث معرفی کارهای خودش هم می‌شود.

ج - شرایط تأثیر بر نوجوان از طریق خواندن:

در این قسمت، تأثیرات داستان بر نوجوان بررسی می‌شود. برای این که یک اثر بتواند پیام خود را به مخاطب برساند، باید قدرت جذب خواننده را داشته باشد. در مورد داستان‌هایی که در چارچوب سیاست بین‌الملل نوشته می‌شوند نیز جذب خواننده و ایجاد انگیزه در او برای به اتمام رساندن داستان، بسیار اهمیت دارد. پس موضوع بسیار مهم، این است که داستان باید متناسب با سن خواننده، با درجه بلوغ و پختگی او

و همخوان با علایق مهم او باشد (دنیای نوجوان، دنیای بزرگسال، بحران‌های بین‌المللی...). از طرفی، آن چه باید در رمان نوجوان در حوزه سیاست بین‌الملل، به آن توجه شود، این است که نمی‌توان انتظار داشت تمامی نظریات ارائه شده در داستان، کاملاً مطابق با نظریات مخاطب آن باشد.

مثلاً در مورد کتاب شب بر فراز اوگاندا، یا دو نظر متفاوت روبه‌رو می‌شویم: در نشریه Live jeune aujourd'hui، گفته شده است: «کاربرد

● یکی از روش‌های بالا بردن بینش سیاسی نوجوانان، بازگشت به نهاد خانواده است.

جملات ساده و مستقیم، متن را برای نوجوان قابل فهم می‌کند.

در مقابل، آقای «دنیس اسکارپی»، راجع به کتاب مذکور، این مطلب را نوشته است: «این داستان برای من بسیار جذاب بود. من که یک فرد بزرگسال هستم و مدت‌های مدیدی است که وقایع و بحران‌های آفریقا را دنبال کرده و می‌کنم، مطمئنم که بعضی از کنایه‌های داستان را متوجه نشدم. حال باید پرسید که آیا داستان با این اوصاف برای یک نوجوان قابل فهم است یا خیر؟ من از خودم می‌پرسم، آیا نوجوانی که هیچ ذهنیتی از وقایع سیاسی آفریقا ندارد، می‌تواند این کتاب را بخواند؟»

البته این نظر، از طرف ناشر هم تأیید شده است. در نشریه Lecteur jeune (ژانویه ۱۹۹۹، شماره ۹۰، صفحه ۴) جواب شجاعانه ناشر را می‌خوانیم:

«کمیت دوازده نفری نوجوانان مشاور انتشارات، نظر منفی خود را در مورد کتاب شب بر فراز اوگاندا اعلام کرده و علت آن را عدم تحلیل

موافق هستیم که معتقد است: «نویسندگان در بطن اجتماع هستند و واقعیت‌های جامعه و سیاست و جغرافیا را که بار معنایی زیادی دارند، برای داستان خود انتخاب می‌کنند. آن چه از داستان‌های نوجوانان برداشت می‌شود، به‌ویژه در حوزه سیاست بین‌الملل، این است که آن‌ها یکی از حلقه‌های مهم شناخت نوجوان از واقعیت و شکل‌گیری شخصیت اجتماعی او محسوب می‌شوند.»

رشد بینش تاریخی و بینش سیاسی:

یکی از وظایف مشخص داستان‌های سیاسی، این است که خصوصیات وقایعی را که در زمان کودکی نوجوان اتفاق افتاده، به او نشان دهد. زمانی که او [هنوز] قدرت درک وقایع دورانش را نداشته است؛ مثل جنگ خلیج فارس و جنگ‌های یوگسلاوی سابق، نسل کشی در آفریقا...

با توجه به موارد فوق، وظایف مشترک رمان‌های تاریخی و سیاسی را درمی‌یابیم. رمان‌هایی مانند شب برفراز اوگاندا و امشب حرکت می‌کیم، از طریق توصیف شرایط دیکتاتوری و کودتا، اهمیت جامعه مردم سالار را که به حقوق بشر احترام می‌گذارد، نشان می‌دهد.

دیدیر کولین، یادآوری می‌کند که «یک داستان خیالی و افسانه‌ای فقط یک داستان نیست، بلکه دنیای آینده را به تصویر می‌کشد که در آن، فرد بزرگسال فردا با اتکا به ارزش‌های انسانی، فردی متعهد خواهد بود. این ارزش‌هاست که موضوع اصلی تمام مشاجرات است. پس جای تعجب نیست اگر افسانه‌هایی را در داستان نوجوانان ببینیم.»

نوجوان ضمن خواندن داستان سربازان، با توصیف‌های زیادی که در آن وجود دارد، متوجه می‌شود که چطور در بیشتر کشورها حقوق بشر به بازی گرفته می‌شود. هم چنین با بعضی از وقایع سیاسی، مانند دادگاه پینوشه، آشنا می‌شود. قسمتی از این کتاب را می‌خوانیم:

سیاسی کتاب بیان داشته است. اگر به نقد و بررسی این گروه توجه می‌کردیم، هرگز این کتاب چاپ نمی‌شد. اما ما احساس کردیم برای یک نوجوان اهمیت دارد که داستانی راجع به زندگی اجتماعی و سیاسی دنیای حاضر بخواند. بنابراین، دست به چاپ این کتاب زدیم.»

البته در بین نوجوانان، آن‌هایی که نشریه *les cle de l'actualite Mon quotidien* را می‌خوانند، از خواندن کتاب‌هایی پیچیده و نزدیک به دنیای بزرگسالان بدشان نمی‌آید. حال منحصراً به بحث درباره تأثیرات دلخواه این نوع داستان‌ها بر نوجوانان می‌پردازیم.

رسالت داستان‌های سیاسی در قبال خواننده نوجوان:

اگر در مجموع، از داستان‌های نوجوانان انتظار داریم که هم‌زمان با نقش آموزشی، وظیفه سرگرم کردن آن‌ها را هم داشته باشند، پرداختن به موضوع سیاست بین‌الملل، ثقیل به نظر می‌رسد و برای آشنا کردن آن‌ها با وقایع دنیا، حتی عنوان این کتاب‌ها نیز نیاز نوجوان را برآورده نمی‌کند.

با توجه به این که نوجوان، پیوسته با تصاویر تکان دهنده‌ای از کشورهای دیگر مواجه می‌شود و اخبار مربوط به آن‌ها را از تلویزیون می‌بیند، در او برای رسیدن [شناخت] به حقیقت، اشتیاق به وجود می‌آید. پس به دنبال آن نیاز دارد که بتواند برای وقایع مختلف سراسر دنیا، مثل جنگ‌های داخلی، تعریفی متفاوت در ذهن خود داشته باشد. به نظر می‌رسد داستان‌های بلند و کوتاه، مثل یک وسیله پیشرفته و سهل‌الوصول، برای تحلیل و دریافت بسیار ظریف دنیای سیاست بین‌الملل، به نوجوان کمک می‌کند و هم چنین به هماهنگ ساختن او با دنیایی که گهگاه پوچ انگاشته می‌شود، یاری می‌رساند.

بنابراین، ما هم با نظر آقای *Didire Colin*

«مادران با پای برهنه تا شهر می‌روند. مردم آن‌ها را دیوانه خطاب می‌کنند. آن‌ها یک روز در هفته، در میدان اصلی شهر می‌چرخند و این کار را ماه‌ها و سال‌ها انجام می‌دهند و نام پسر گمشده را فریاد می‌کنند، نام او را با حروف سیاه روی پارچه‌ای می‌نویسند و در شهرهای مرکزی مثل مسکو، بوینس آیرس، ساریو، بیت‌المقدس، نوار غزه... می‌چرخانند. مادران عقل از کف داده، بدون خستگی می‌چرخند و می‌چرخند.»

یکی از روش‌های بالا بردن بینش سیاسی نوجوانان، بازگشت به نهاد خانواده است. مطابق نظر دیدیر کولین که می‌گوید: «یک کانون خانوادگی، خود نمادی از یک اجتماع است، نمادی از جامعه‌اش، فرهنگ و تاریخش... وقتی داستان، یک خانواده را نشان می‌دهد که در مورد موضوع‌های مختلف با نوجوان خود به بحث می‌نشیند، نوجوان مخاطب، با بینش نوجوانان سطوح مختلف جامعه و حتی کشورهای دیگر آشنا می‌شود.»

این دقیقاً همان روشی است که خاویر لوراپتی (Xavier-Laurent Petit)، برای تشریح وقایع الجزایر در داستان واحه، به کار برده است. المیر نوجوانی است که در مدرسه‌اش با فعالیت یک گروه اسلامی آشنا می‌شود. پدرش روزنامه‌نگار یک روزنامه مستقل است. او در صورت لو دادن همشهری‌هایش، تهدید به مرگ شده است. مادرش، کتابدار کتابخانه‌ای است که تروریست‌ها آن را آتش زده‌اند و به همین سبب، دچار افسردگی شده است. این داستان که در حوزه سیاست بین‌المللی است، عامل نزدیکی به فرهنگ و هویت ملتی است که گهگاه از راه‌های مختلف برای انهدامش اقدام می‌شود. در ساریو قرار است کتابخانه‌ای منهدم شود. این وضعیت خوبی است برای تبادل عقاید و نظر بین پدر و پسرش که می‌خواهد به دفاع برخیزد: «پسرم، تو در میان کتاب‌ها هستی؛ کتاب‌هایی نادر. در ارتش می‌خواهی چکار کنی؟ من

می‌دانم که ممکن است کتابخانه بسوزد، اما آیا یک زندگی، زندگی تو، مهم‌تر از یک کتاب نیست؟ تو می‌خواهی برای کاغذها مبارزه کنی؟ من می‌دانم که به چه چیزی می‌اندیشی. من هم به آن فکر می‌کنم؛ البته اگر فقط راجع به پسر من نباشد. بله، می‌دانم تو به کتاب‌ها فکر می‌کنی. این کتاب‌های مقدس در نظر تو از یک زندگی کوتاه‌تر است و خیلی راحت می‌توان زندگی خود را برای آن‌ها فدا کرد. پس در این جا زندگی افراد ارزشی ندارد و آن چه ارزشمند است، کتابخانه است و کسانی که برای کار، هوش و زیبایی ارزشی قائل نیستند، باید مجازات شوند. تو حق داری پسرم. حق با توست، ولی من به تو می‌گویم که چرا مثل تو فکر نمی‌کنم. تو تنها پسر من هستی و اگر تو برای جنگ به کوه‌ها بروی، دیگری بازگشتی نخواهد بود. من تو را از دست خواهم داد و این را خوب می‌دانی... می‌تواند در آینده کتاب‌های دیگری وجود داشته باشد و کتابخانه‌های دیگری، اما من پسر دیگری نخواهم داشت...»

«پدر! آن‌ها کتابخانه را به آتش می‌کشند. آن‌ها می‌خواهند ساریو را ویران کنند؛ با زنان و بچه‌ها و کتاب‌هایش. آن‌ها می‌خواهند ساریو را خاکستر کنند و روی خرابه‌های آن خاک بپاشند. آن‌ها می‌خواهند شهر را نابود کنند و ضربدری سیاه روی نام شهر بکشند. من این را دیده‌ام و دروغ نمی‌گویم. من می‌خواهم قبل از این که آن‌ها همه ما را نابود کنند و زنان و دختران ما را زیر مشت و لگد خود بگیرند، دشمن را پیدا کنم و او را تحویل دادگاه‌های بین‌المللی بدهم. پدر! بگذار من بروم، حق با من است...»

بنابراین، بعضی داستان‌ها به نوجوان اجازه می‌دهند که وقایع زمان خود را بهتر بفهمند و حتی از آن‌ها جلو بزنند و برای آینده هم تصمیم بگیرند. مثل زمانی که نوجوان، یک جنایتکار جنگ صرب‌ها را در دادگاه متهم می‌کند. نوجوان با خواندن

داستان شب بر فراز اوگاندا، خودش می‌تواند دلایل واقعی کودتای اخیر در ساحل عاج را تحلیل کند. سرانجام، اگر داستان‌های سیاست بین‌المللی به نوجوان اجازه دهند که بر احساساتی چون نگرانی و نفرت نسبت به موضوعاتی چون مرگ و بربریت فائق شود، می‌توان گفت که این داستان‌ها نقش اجتماعی دارند و آن، وارد کردن نوجوان به دنیای بزرگسالان است. مواجهه با موضوعاتی چون فساد و بازی‌های سیاسی، معضلات اجتماعی

ناشی از ترس و مرگ، به کودک و نوجوان اجازه می‌دهد تا مسئولیت بزرگ‌ترها را در جهان امروز که جهان فردای او خواهد بود، ارج بگذارد.

پی‌نوشت

* عنوان اصلی:

Vision de la politique international à travers les recis pour adolescents

۱. کتاب‌های گروه سنی نوجوان با زیر شاخه ژورنل یا سنیر.

در آخرین سطر مقاله «وابستگی متون: تعامل متون»، نوشته کریستین ویلکی، ترجمه طاهره آدینه‌پور (شماره بهار ۸۱، ص ۱۰)، جمله «می‌توان ساختار بین‌ذهنی کودک خواننده‌ای را که از نظریه بینامتنی آگاه است، برانگیخت»، «از نظریه» به «به لحاظ» تبدیل می‌شود.